

## YTTRANDE

SLU ID: SLU.SLU.ua.2025.1.4-3205

2025-12-19

Landsbygds- och  
infrastrukturdepartementet

## EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har mottagit rubricerad remiss, daterad 2025-09-25. Av de 10 remitterade förordningsförslagen är det 3 som universitetet valt att kommentera;

- Den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP-förordningen)  
COM(2025) 560
- Den gemensamma fiskeripolitiken  
COM(2025) 559
- En övergripande EU-fond för regional utveckling  
COM (2025) 565

### Den gemensamma jordbrukspolitiken COM(2025) 560

SLU har tagit del av förslaget till en gemensam jordbrukspolitik i sin helhet och väljer att fokusera på tre principiellt viktiga delar:

#### *Villkorskrav för ekosystemsättning*

Av regeringens fakta-PM, 2025/26:FPM12, framgår att en del av CAP-ersättningarna inte längre ska vara villkorade av att vissa miljötjänster tillhandahålls, de så kallade 'good agricultural and environmental conditions' (GAEC). Ett av förordningens syften är att främja en miljömässig hållbar utveckling inom jordbruket och minska dess miljöpåverkan. Av det skälet anser SLU att det är problematiskt med denna förändring eftersom det oundvikligen kommer att leda till en lägre nivå av sådana tjänster inom EU som helhet.

Även om Sverige kan kompensera genom att erbjuda egna incitament för GAEC, finns ingen garanti för att andra länder också gör det. Medlemsstaterna kommer att kunna kompensera jordbrukare för obligatoriska stödåtgärder, men detta kommer att lämna mindre medel till icke-obligatoriska satsningar på nationell nivå. Lägre GAEC-nivåer i EU som helhet kan dessutom få gränsöverskridande negativa effekter som påverkar Sverige, bland annat till följd av påverkan på vattenkvaliteten och biodiversitet. SLU bedömer att detta sammantaget leder till en lägre miljönytta än vad som annars skulle varit fallet.

#### *Degressive Area-Based Income Support (DABIS) och konkurrenskraft, (artikel 6)*

Det är enligt SLU:s bedömning inte tillräckligt klarlagt hur ett obligatoriskt degressivt arealbaserat inkomststöd i hela EU skulle bidra till ökad konkurrenskraft inom jordbruket. Ur ett ekonomiskt effektivitetsperspektiv finns det tvärtom en risk att ett sådant stödssystem bidrar till att upprätthålla mindre och lågproduktiva jordbruksenheter, vilket kan hämma strukturutveckling och därmed minska sektorns långsiktiga konkurrenskraft. Samtidigt kan degressiva stöd vara motiverade utifrån andra mål, såsom regional balans eller social sammanhållning, men dessa mål bör då tydligare särskiljas från målet om konkurrenskraft.

Det är inte heller klarlagt hur DABIS skulle förbättra rättvisan mellan små och stora lantbruk. SLU vill poängtera att även stora gårdar kan ha lönsamhetsproblem, delvis på grund av faktorer utanför deras kontroll.

Ett införande av DABIS kommer sannolikt att leda till fler små gårdar 'på papper', eftersom jordbrukare får incitament att dela upp sina gårdar, t.ex. mellan släktingar, för att maximera sina CAP-utbetalningar. Detta riskerar att leda till sub-optimering utifrån ett konkurrensperspektiv och leda till ökad administration för företagen.

#### *Bristande fokus på produktivitet och innovation*

SLU bedömer att förordningsförslaget i sin helhet har ett svagt fokus på produktivitet, effektivitet och innovation. Detta står i direkt kontrast till rekommendationerna i Draghi-rapporten, som betonar behovet av att öka produktiviteten och främja innovation inom hela EU:s ekonomi.

Genom att i första hand rikta stöden till jordbrukare i behov (artikel 5) riskerar politiken att skapa en beroendecykel. SLU:s bedömning är att ett mer effektivt angreppssätt vore att belöna prestation, innovation och hållbar tillväxt, så att jordbrukspolitiken ligger i linje både med bredare ekonomiska mål och miljömål.

#### **Den gemensamma fiskeripolitiken (GFP) COM(2025) 559**

SLU är, på ett övergripande plan, positiva till förslaget som avser stödja ett effektivt genomförande av GFP och EU:s integrerade havspolitik, där datainsamling och effektiv fiskerikontroll är nödvändiga inslag.

SLU ser att förordningsförslaget ger möjligheter till bredare samverkan, där nuvarande plattformar för datainsamling även kan bidra i andra frågeställningar, såsom att förbättra kunskapsunderlaget kring klimatförändringarnas påverkan på såväl havsmiljön som inlandsvatten, samt att stärka tillämpningen av ekosystemansatsen.

SLU menar också att förordningsförslaget kan bidra till en tydligare integrering mellan fiskförvaltning och havsmiljöarbetet, samt till en integrering mellan fiskförvaltning och arbetet med naturrestaureringslagen, vilket är nödvändigt för att nå målet om hållbar fiskförvaltning för både marina och diadroma fiskarter, dvs. de som kan leva i både salt- och sötvatten.

### En övergripande EU-fond för regional utveckling COM(2025) 565

Förslaget är omfattande och SLU bedömer att det är svårt att få en tydlig bild av konsekvenserna och på vilket sätt förändringen i praktiken påverkar verksamheten inom de olika politikområdena som föreslås ingå i den nya fonden för regional utveckling eftersom detaljerna är oklara.

SLU anser att det är en bra ansats att införa en enklare struktur med färre program och med ökade möjligheter att överföra medel mellan olika åtgärder i ett läge där omvärlden förändras och nya utmaningar uppstår. SLU:s bedömning är att den föreslagna EU-faciliteten (artikel 26-34) med medel för oförutsedda händelser som kräver samordning på EU-nivå kan bli viktig för en effektiv förändringsberedskap.

SLU bedömer också att det är en bra och välkommen ansats att de nya regelverken ska medföra förenklingar för både stödmyndigheter och stödmottagare. I dagsläget går det dock inte att bedöma om förordningsförslaget faktiskt kommer att innebära några förenklingar eftersom det inte är klarlagt hur många och vilka förvaltande myndigheter, utbetalande organ samt revisionsmyndighet/er som kommer att utses på nationell nivå samt vilka villkor och regler som sätts upp för ansökan och utvärdering.

SLU ser betydande oklarheter kring hur stödet för ett effektivt genomförande av den gemensamma fiskeripolitiken ska hanteras och, framför allt, hur omfattande det framtida ekonomiska stödet kommer att vara när finansieringen flyttas till EU-fonden för regional utveckling och EU-faciliteten. För en hållbar samhällsutveckling, hälsa, välmående, en trygg livsmedelsförsörjning och ett konkurrenskraftigt Sverige behövs beslut som bygger på solid kunskap om miljön och dess ekosystemtjänster. Den kunskapen erhålls enbart genom tillförlitliga data och vetenskapligt grundad miljöanalys. Miljöanalys bidrar till rätt åtgärder på rätt plats, långsiktiga förbättringar av miljön och en klok användning av våra resurser.

SLU är Sveriges volymmässigt största utförare av datainsamling inom DCF (Data Collection Framework) som tillhandahåller den information om fisk och fiske som ligger till grund för EU:s gemensamma fiskeripolitik. SLU:s verksamhet inom

detta område är helt avgörande för att Sverige ska kunna uppfylla sina nationella och EU-rättsliga åtaganden.

Det är enligt SLU:s bedömning därför nödvändigt att medel uttryckligen öronmärks för datainsamling. Avsaknaden av sådana skrivningar i förslaget innebär en reell risk för att datainsamling och vetenskaplig rådgivning inom fiskeriområdet får stå tillbaka när andra politiska prioriteringar konkurrerar om samma budgetram. Om finansieringen minskar eller omfördelas inför eller under fondperioden riskerar det att direkt underminera möjligheterna att följa utvecklingen i våra havs- och sötvattenekosystem genom robusta analyser och tillförlitlig rådgivning.

Konsekvenserna av detta skulle bli långtgående. Utan stabil och förutsägbart finansiering förlorar Sverige både kapacitet och handlingsutrymme att nå uppsatta miljö- och fiskeripolitiska mål. Det skulle i praktiken försena eller försvåra viktiga insatser för att stärka havs- och sötvattenekosystemens status, öka osäkerheterna i förvaltningen och försvåra möjligheterna att nå våra gemensamma havspolitiska prioriteringar. Därför är ett tydligt, långsiktigt och öronmärkt ekonomiskt stöd för datainsamling helt avgörande.

SLU:s inställning är i grunden positiv till att de föreslagna nationella och regionala partnerskapsplanerna (NRPP) ska upprättas och genomföras enligt partnerskapsprincipen (dvs. genom att involvera regionala och lokala aktörer, berörda myndigheter och civilsamhällets organisationer). Bedömningen är emellertid att det kommer kräva omfattande arbete och god processledning i både förberedelser samt genomförande för att bli framgångsrikt. Det är för nuvarande oklart hur den processen kommer att se ut.

Den viktigaste slutsatsen för SLU:s egen verksamhet avseende COM(2025) 565 är att den datainsamling som är avgörande för nå de gemensamma havspolitiska prioriteringarna kommer att bli mer avhängig nationell medfinansiering då den andelen föreslås öka från 40 till 60 procent.

Beslut om detta yttrande har fattats av rektor efter föredragning av utredaren Kristina Julin. Innehållet har utarbetats av universitetslektorn Shon Ferguson och prefekten Richard Ferguson vid Institutionen för ekonomi samt miljöanalytikern Maria Hansson, forskarna Daniel Valentinsson, Joakim Hjelm, Jens Olsson och Johan Östergren vid Institutionen för akvatiska resurser.

Maria Knutson Wedel

Kristina Julin